

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Vår referanse: 14/00894-4
Arkivkode: 200
Saksbehandler: Rune Bye
Deres referanse:
Dato: 23.06.2014

Høring – lovforslag av statlig godkjenning av kommunale låneopptak og leieavtaler før iverksetting av kommunereformen

Det vises til Kommunal – og moderniseringsdepartementet høringsbrev av 14. mai 2014.

Departementet foreslår en lovendring som styrker den statlige kontrollen med økonomien i kommunene ved at kommunale vedtak om låneopptak og langsiktige leieavtaler for budsjettårene 2015 – 2017 ikke er gyldige før de er godkjente av fylkesmannen.

KS går mot at det innføres nye regler om godkjenning av låneopptak og langsiktige avtaler om leie av bygninger, anlegg og varige driftsmidler. KS har forståelse for at det kan være behov for noe mer kontroll i gjennomføringsfasen for en kommunereform, men er prinsipielt uenig i en slik overstyring av kommunene som forslaget vil gi. De foreslåtte lovendringene er et unødvendig stort inngrep i det lokale selvstyret og kommuner i økonomisk balanse.

Dersom Stortinget slutter seg til forslaget om statlig godkjenning, må investeringsplaner og avtaler som fremgår av økonomiplanen 2014 - 2017 ikke kunne stoppes av den nye statlige godkjenningen.

KS forutsetter at fylkesmennenes godkjenning av låneopptak og leieavtaler skjer ved en ubyråkratisk og effektiv saksbehandling, og ikke fører til unødvendige forsinkelser for kommunene. Det må som hovedregel forventes at den statlige godkjenningen foreligger senest 2 uker etter at fylkesmannen har mottatt vedtaket fra kommunen.

Nærmere om hensynet til det lokale selvstyret

Departementet har selv i sitt høringsbrev presisert at «Av omsyn til det kommunale sjølvstyret, er praksis at det skal mykje til før statleg styresmakt prøver om kommunale vedtak er føremålstenlege». Dette er et prinsipp KS støtter fullt ut, men kan ikke se at det i høringsnotatet fremføres argumenter som er så tungtveiende at det behov for å innføre ordninger som bryter med dette prinsippet.

Kommuneloven legger til rette for et funksjonelt kommunalt folkestyre, der økonomiplanleggingen skal være basert på realistiske anslag for sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte

oppgaver. Kommunestyrets handlingsrom og legitimitet på økonomiområdet sikres ved at hovedregelen er at kommunestyrets vedtak ikke kan overprøves av statlige myndigheter gjennom ulike godkjenningsordninger (unntak for Robekkommuner).

KS vil fremheve at tilliten fra staten overfor det lokale selvstyret burde være så stor at den typen statlig detaljstyring som departementet foreslår i høringsnotatet er unødvendig. Departementets forslag innebærer i realiteten at statlige myndigheter ønsker å gå inn i kommunestyrenes beslutninger om investeringsprioriteringer ned på prosjektnivå samt inngåelse av langsiktige leieavtaler, for å vurdere om det er strategiske tilpasninger i forhold til kommunereformen eller reelle kommunale behov som ligger til grunn for disse. En slik inngripen vil ha negativ effekt for kommunene og kommunestyrenes omdømme, og signaliserer en uheldig mangel på tillit til det lokale selvstyret.

Dersom staten i denne saken fastholder sine styringsønsker bør et langt mindre inngrep - som i større grad ivaretar hensynet til det lokale selvstyre – vurderes: å foreta endringer i adgangen til å kreve legalitetskontroll og omfanget av en slik kontroll, noe som i stor grad ville dekket departementets behov.

Det følger av kommuneloven at minst tre medlemmer av kommunestyret kan kreve legalitetskontroll av kommunestyrets vedtak. Ved å utvide eller presisere denne bestemmelsen slik at krav om legalitetskontroll av låneopptak (investeringsbeslutninger) eller langsiktige leieavtaler inngår, innebærer det at fylkesmannen også kan prøve vedtaket i forhold til kommunereformens interesser. Gis legalitetskontrollen i disse tilfellene oppsettende virkning, kan en sikre at vedtakene ikke blir iverksatt før fylkesmannens legalitetskontroll er gjennomført. Det kan også tenkes varianter av legalitetskontroller som involverer nabokommunene.

Dersom de foreslåtte lovendringene likevel blir gjennomført bør det også presiseres at lovbestemmelsen ikke kan anvendes for investeringer eller langsiktige leieavtaler som er innarbeidet i kommunens vedtatte økonomiplan for 2014-2017 på det tidspunkt hvor lovendringene gjøres gjeldende.

Mvh

Kjell-Torgeir Skjetne
direktør

Rune Bye
fagsjef